

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025

METODICKÝ PRACOVNÍ LIST PRO UČITELE

Badatelsky orientovaná výuka (Inquiry-Based Learning)

Modelová aplikace: Co plave a co se potopí? (I. stupeň ZŠ)

Smysl materiálu

Tento list slouží jako **praktický návod pro učitele I. stupně**, jak využít badatelsky orientovanou výuku.


Modelové téma „plování těles“ ukazuje:

- jak vést děti k přemýšlení
 - jak pracovat s jejich nápady
 - jak strukturovat jednoduché bádání
-

1. Podstata metody (zjednodušeně)

Žák:

1. tipuje (co se stane)
2. zkouší (pokus)
3. pozoruje
4. říká, co zjistil

 U mladších dětí nepoužíváme složité pojmy (např. „hustota“), ale vedeme je k **popisu zkušenosti**.

Specifika pro I. stupeň

- děti často odpovídají intuitivně („protože je to těžké“)
- potřebují konkrétní situace
- důležitější je **proces než správná odpověď**

 cílem není přesná definice, ale pochopení na úrovni zkušenosti

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025

2. Role učitele

Učitel:

- klade jednoduché otázky
- podporuje vyjadřování („řekni to vlastními slovy“)
- nechává děti hádat (i chybně)

Doporučené otázky:

- „Co myslíš, co se stane?“
- „Proč si to myslíš?“
- „Zkusíme to?“

3. Doporučená struktura hodiny

Fáze	Co se děje	Role učitele
Motivace	otázka	vzbudí zvědavost
Tipování	děti odhadují	přijímá všechny odpovědi
Pokus	děti zkouší	organizuje
Povídání	sdílení	ptá se
Závěr	jednoduché shrnutí	pomáhá formulovat

4. Modelová aplikace (plování těles)

Cíl aktivity

Dítě:

- pozná, že některé věci plavou a jiné ne
- dokáže popsat, co vidělo

Zahájení hodiny

Učitel říká:

„Máme tu vodu a různé věci. Co myslíte, co bude plavat?“

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025

👉 **DŮLEŽITÉ:**

- nehodnotit odpovědi
 - přijmout všechny nápady
-

Fáze tipování

Děti říkají např.:

- „kámen se potopí“
- „dřevo bude plavat“

👉 učitel reaguje:

- „A proč si to myslíš?“
-

Pokus

Postup:

1. děti postupně dávají předměty do vody
 2. pozorují
 3. komentují, co vidí
-

Vedení během aktivity

Učitel se ptá:

- „Co se stalo?“
- „Bylo to tak, jak jsi čekal(a)?“
- „Co tě překvapilo?“

👉 cílem je mluvení a uvědomění

Závěr (velmi jednoduchý)

👉 děti formulují např.:

- „Některé věci plavou, jiné se potopí“

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025

- „Lehké věci většinou plavou“

👉 učitel může jemně doplnit:

- „Ano, ale někdy i těžké věci mohou plavat“

⚠ Typické dětské představy

Výrok dítěte	Jak reagovat
--------------	--------------

„těžké = potopí se“	„Zkusíme najít výjimku?“
---------------------	--------------------------

„velké = potopí se“	„Podíváme se spolu?“
---------------------	----------------------

👉 NEŘÍKAT „to je špatně“

👉 VÉST k ověření

! Nejčastější chyby učitele

- opravuje odpovědi hned
- spěchá na „správný výsledek“
- nenechá děti mluvit
- pokus udělá sám místo dětí

🔄 Diferenciace

Pro nejisté děti:

- ukazují (plave × neplave)
- odpovídají jedním slovem

Pro šikovné děti:

- vysvětlují vlastními slovy
- navrhuje další pokusy

🌐 Propojení se životem

Učitel se ptá:

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025

- „Viděl jsi někdy něco plavat?“
- „Co plave na rybníku?“

👉 propojení se zkušeností dítěte

Hodnocení (doporučení)

Sleduj:

- zapojení dítěte
- snahu přemýšlet
- schopnost popsat

✗ nehodnotit „správnost“ jako hlavní kritérium

Reflexe

Otázky:

- „Co tě bavilo?“
 - „Co tě překvapilo?“
 - „Co bys chtěl(a) zkusit příště?“
-

Shrnutí pro učitele

Badatelská výuka na I. stupni funguje, pokud:

- ✓ děti mají prostor mluvit
 - ✓ chyba není trestána
 - ✓ učitel vede jednoduchými otázkami
-

Přenos na další témata

Stejný postup lze použít:

- co se rozpustí ve vodě
- co se kutálí / klouže
- co je magnetické

Praktické využití moderních didaktických forem – pracovní list pro učitele

Vzniklo v rámci projektu MAP SEMISLKO IV (CZ.02.02.02/00/23_017/0008303) financovaného v rámci OP JAK v roce 2025



Rychlá kontrola pro učitele

Před hodinou:

- Mám připravenou jednoduchou otázku?
- Nechám děti hádat?
- Dám jim dost času?